

**Wetenschappelijke Commissie 10 oktober 2003 (Geologisch Instituut,
campus De Sterre, gebouw S8, Krijgslaan 281, Gent, 14u)**

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Rudy Herman, Patric Jacobs (voorzitter), Colin Janssen, Jan Mees, Frank Monteny,
Frank Mostaert, Frank Redant, Jan Seys, Els Vanden Berghe, Ann Vanreusel

Verontschuldigd: Tom Artois, Jean Berlamont, Rudy De Clerck, Joachim Maes, Els Martens, Jaak
Monbaliu, Eric Stienen

VERSLAG

Verslaggever: Jan Seys

1) Verslag vergadering 12 juni 2003

Het verslag van de vergadering van 12 juni 2003 wordt goedgekeurd.

2) Verslag vergadering 22 augustus 2003

Frank Redant merkt op dat in het verslag dat hij heeft ontvangen niet werd opgenomen dat DvZ een vragenlijst overgemaakt heeft met opmerkingen. Jan Mees meldt dat dit wel is gebeurd, maar in een appendix aan het proces-verbaal van de vergadering, dat later werd doorgestuurd. Hij verontschuldigt zich voor deze onduidelijkheid. Mits toevoeging van deze appendix wordt het verslag goedgekeurd door de Wetenschappelijke Commissie.

3) Eventuele bijkomende agendapunten

N.a.v. de goedkeuring voor de komst van het IODE Project Office naar Oostende (cf. punt 8 op agenda) lanceert Jan Mees de idee om een infodag te organiseren voor hogescholen en universiteiten. Immers, de komst van het project office kan interessante synergieën doen ontstaan tussen de ontwikkeling van toepassingen op hogescholen en het ontwikkelen van de ideeën in de schoot van het project office. Door de doelstellingen van deze laatste uitgebreid te schetsen ter gelegenheid van deze studiedag en te zoeken naar vormen van samenwerking met hogescholen van in het prille begin, kunnen boeiende opportuniteiten worden gecreëerd (o.a. scripties, thesissen, stages, gezamenlijke projecten, etc.).

Als datum voor een dergelijke infodag wordt woensdag 18 februari weerhouden (cf. IODE project office start werkzaamheden in Oostende waarschijnlijk op 1 januari 2004). Over wie te contacteren en hoe volgt enige discussie. Overeengekomen wordt zowel Nederlandstalige als Franstalige hogescholen, universiteiten en wetenschappelijke instellingen (ook federale) te betrekken en uit te nodigen. De studiedag wordt gehouden in de Engelse taal. De hogescholen worden gecontacteerd via de onderzoekskoördinatoren en de associaties van hogescholen die recent in het leven werden geroepen. Rudy Herman bezorgt het VLIZ een lijst van hogescholen die

links hebben met informatietechnologie. Frank Monteny is bereid de uitnodigingslijst, waarin ook de federale wetenschappelijke instellingen zijn opgenomen, te checken op volledigheid.

4) Doorlichting en visitatie VLIZ, beheersovereenkomst 2004-2008

Ten aanzien van de discussienota die op de vorige (gezamenlijke WC/RvB) vergadering werd besproken, zijn er een aantal nieuwe elementen:

- voor de visitatie wordt een nieuwe datum gezocht tussen 15 oktober en 15 november, de visitatie zal 2 i.p.v. 3 dagen duren en hierdoor zullen geen wetenschappers meer kunnen gehoord worden in dit kader;
- de doorlichting moet afgerond zijn tegen 15 december;
- opmerkingen op de discussienota zijn nog steeds welkom;
- Jan Mees doet de suggestie om als eindterm in de nieuwe VLIZ Beheersovereenkomst toch ook al de vervanging van de Zeeleeuw als onderzoeksschip mee te nemen, een dergelijke vervanging kent immers een zeer lange en zware procedure – de Wetenschappelijke Commissie volgt dit voorstel, wijst ook op de mogelijkheden op de tweedehandsmarkt, de samenwerking met Nederland, Frankrijk en de federale diensten en pleit minimaal voor het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie tegen het einde van de nieuwe beheersovereenkomst (2008).

5) Beslissingen van de raad van beheer van 18 juni 2003

De Raad van Beheer besliste om voortaan vaste tarieven te hanteren voor het uitplotten van posters op A0-formaat met de VLIZ-plotter, nl. 20 EUR voor leden en 50 EUR voor niet-leden. Op vraag van Colin Janssen of deze logistieke hulp aan wetenschappers nog eens kan gecommuniceerd worden naar mogelijke gebruikers, stelt Jan Mees voor een schrijven te richten aan de leden, waarin de praktische regels en de voorwaarden worden toegelicht (bv. moet zee/kust gerelateerd zijn). Frank Mostaert merkt op dat een minimumvereiste ook zou moeten zijn het logo van VLIZ op de poster aan te brengen.

De Raad van Beheer verklaart zich akkoord met de uitbreiding van de Wetenschappelijke Commissie met een aantal nog ontbrekende disciplines. De gouverneur, als voorzitter van de Raad van Beheer, vraagt de Wetenschappelijke Commissie of de naar voor geschoven personen en instellingen kunnen volstaan om de noodzakelijke evenwichten tussen de verschillende universiteiten en instellingen te behouden. Na discussie wordt het volgende concrete voorstel ter aanvulling van de Wetenschappelijke Commissie opgetekend:

- * + sociale wetenschappen: Maritiem Instituut – Universiteit Gent
- * + economische wetenschappen: Haveneconomie - Universiteit Antwerpen
- * + mariene botanie: Vrije Universiteit Brussel – APNA
- * + maritieme archeologie: IAP (directeur aanschrijven met vraag)

Hoewel ongetwijfeld een zinvolle aanvulling, worden de aspecten mariene biotechnologie en mariene technologie niet vertaald in toewijzingen, vanwege het alsnog ontbreken van actieve groepen rond die thema's. Jan Mees stelt voor de nieuwe VLIZ beheersovereenkomst aan te grijpen om deze lacunes kenbaar te maken.

Op de Raad van Beheer kwam de komst van het IODE Project Office naar Oostende ook uitvoerig aan bod. Voor een weergave hiervan, zie 8).

6) Bespreking van de antwoorden op de vragen van het Departement Zeevisserij

Er wordt afgesproken de gesprekken over de samenwerking tussen het Departement Zeevisserij en het VLIZ op een hoger niveau te voeren na de doorlichting van het VLIZ, zoals overigens gepland. Frank Redant meldt dat er nu ook eindelijk zicht is op de toekomst van het DvZ en CLO. Er komt een Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), waardoor DvZ in zijn huidige vorm ophoudt te bestaan en geïntegreerd zal worden in het nieuwe instituut. Deze laatste krijgt waarschijnlijk het statuut van een IVA ('intern verzelfstandigd agentschap').

7) Uitbreiding wetenschappelijke commissie

Zie onder 5).

8) IODE Project Office, verbouwingen pakhuizen UNESCO en Provincie

De komst van het IODE Project Office naar Oostende kwam uitgebreid aan bod in de vergadering van de Raad van Beheer van het VLIZ op 18 juni 2003. Diezelfde week keurde de Vlaamse regering de financiering hiervoor goed, en begin juli gaf ook de Algemene Vergadering van de Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC-UNESCO) zijn zegen, wat het definitief startsein betekende voor het IODE kantoor in Oostende. De administratie Wetenschap en Innovatie staat in voor de verdere uitvoering, geregeld door vanaf 2004 een bedrag van 60.000 EUR toe te voegen aan de dotatie van VLIZ (dit voor huur, nutsvoorzieningen en internet/ICT ondersteuning).

Momenteel wordt alles in gereedheid gebracht om vanaf 1-1-2004 minimaal 1 IODE personeelslid reeds in Oostende aan het werk te zetten en wordt werk gemaakt van een Memorandum of Understanding tussen het VLIZ en UNESCO.

De eerste succesvolle gesprekken met de Stad Oostende over de renovatie van de 8 pakhuizen geven aan dat het haalbaar moet zijn alles rond te krijgen tegen Pasen 2005 (aanbesteding rond juni 2004; start bouwwerken na bouwverlof 2004). Aansluitend vinden besprekingen plaats om een extra 3-4 pakhuizen te renoveren voor de kustgebiedswerking van de Provincie West-Vlaanderen.

9) Wetenschappelijke prijzen: aanmoedigingsprijzen, North Sea Award, Prijs Delcroix

Voor de Prijs Delcroix (bedrag van 12.500 EUR om de twee jaar uitgereikt door de vzw Hydro en VLIZ) editie 2003 zijn 5 inzendingen binnengekomen. Het relatieve succes bij deze editie (in 2001 prijs niet toegewezen vanwege slechts twee, kwalitatief minder sterke inzendingen) is te wijten aan het opentrekken van de toegestane behandelde thema's naar alles wat verband houdt met zeewatercomponenten en menselijke gezondheid. Niettegenstaande actieve promotie in het buitenland zijn alle inzendingen Belgisch. Er zijn wel reeds drie voorinschrijvingen uit het buitenland voor de editie 2005. Voor de samenstelling van de jury, voorziet het algemeen reglement dat naast de voorzitter van de Wetenschappelijke Commissie (tevens voorzitter jury), nog 3 leden van Hydro en 3 leden uit het VLIZ netwerk worden geselecteerd. De professoren Colin Janssen en Jos van Beumen zegden reeds toe. Prof. Dehairs reageerde nog niet op de vraag.

Voor de Aanmoedigingsprijzen verloopt de deadline voor insturing binnen vijf dagen en zijn nu reeds 8 inzendingen beschikbaar. Voor de niet-biologische onderwerpen en de biologische onderwerpen zullen volgende week jury's samengesteld worden.

Voor de beoordeling van de twee North Sea Award inzendingen 2003 worden drie jury-leden gezocht. De sponsoring van deze prijs vanuit de Rederscentrale werd stopgezet en overgenomen door VLIZ.

10) Nieuwe en lopende projecten

10.1) MARBEF

Binnen de eerste call voor het 6de EU-Kaderprogramma werd het MARBEF project (MARine Biodiversity and Ecosystem Functioning) als 'Network of Excellence' formeel goedgekeurd. Het project kan vermoedelijk starten op 1 januari 2004. Het project bundelt de expertise van de belangrijkste Europese instellingen qua marien biodiversiteitsonderzoek en VLIZ fungeert binnen dit project als het Europees marien biologisch datacentrum. Hierdoor ontvangt VLIZ gedurende de eerste 18 maand 272.000 EUR, goed voor de aanstelling van 3 personeelsleden. Na die datum is continuering van de inspanningen opnieuw negotieerbaar.

10.2) ENCoRe

Het 'European Network on Coastal Research' (ENCoRe) wil als 'Network of Excellence' fungeren binnen het FP-6 van de EU. Het wil optreden als Europees facilitator voor de ontwikkeling van kennis en hulptools bij het beheer van kustgebieden, met respect voor ecologische duurzaamheid, economische efficiëntie, sociale gelijkheid en culturele waarden. Het Nederlands Centrum voor Kustonderzoek (NCK) en de Coastal Union (EUCC) trekken het initiatief en vinden steun in de nationale netwerken die intussen zijn ontstaan. Voor België (netwerk 'BENCoRe') treedt Jean Berlamont op als nationaal coördinator. VLIZ neemt de secretariaatsfunctie waar in aanloop van het eventueel indienen van het ENCoRe FP-6 voorstel. Eerdere meetings in Oudenburg (Vlaanderen) en Luik (Franstalige groepen) geven aan dat er grote interesse bestaat voor actieve participatie binnen BENCoRe. Een eerste nationale meeting van BENCoRe werd verdaagd tot na de bijeenkomst van het ENCoRe steering comité in december. Nu reeds zijn acht onderzoeksgroepen bereid gevonden projectvoorstellen in te dienen.

10.3) Scheldemonitor

Er is weinig nieuws over dit initiatief. Jan Mees zal Jan Strubbe, administrateur-generaal van AWZ en zetelend in de Raad van Beheer van VLIZ, hieromtrent contacteren.

10.4) Gerichte acties PODO2

VLIZ is meegestapt als partner in drie projectvoorstellen in het kader van de Gerichte acties van PODOII, telkens met een rol inzake databeheer en communicatie:

- (1) BWZee: opstellen biologische waarderingskaart van het BCP (UGent-Vincx; IN-Stienen; RCMG-Van Lancker; DvZ); VLIZ als subcontractant van de coördinator
- (2) 'Development of an Integrated Database for the Management of Accidental Spills' (EURAS, UGent-Janssen, VLIZ)
- (3) Wrakkenproject: inventarisatie fauna wrakken, gecoördineerd door Jerome Mallefait (Université Catholique de Louvain) en met andere partners zijnde KBIN (Massin), UGent (Vincx), BMM (Norro) en VLIZ. VLIZ vervult de rol van databeheerder en verleent logistieke ondersteuning (wetenschappelijk duiken).

Betreffende actie (2) meldt Colin Janssen, op de vraag van Frank Redant of hier geen concurrentie optreedt met BMM, dat het niet de bedoeling is modellen te ontwikkelen voor risicoberekening, maar dat veeleer wordt gewerkt naar het ontwikkelen van een praktische tool vanuit de databank Ecotox.

Frank Monteny meldt dat de evaluatieprocedure van deze call van Gerichte Acties loopt en een beslissing verwacht wordt begin december.

10.5) Andere

VLIZ schreef in op de 'expression of interest' call om indicatoren te zoeken voor een duurzaam beheer in de SAIL coastal region.

In het BIANZO project ('Biodiversity of three representative groups of the Antarctic Zoobenthos'), ontwikkelen de UGent, het KBIN, de VUB en de Université de Liège gezamenlijk een biodiversiteitinformatiesysteem voor het Antarctisch benthos. VLIZ participeert in dit netwerk als geassocieerd partner en werkt momenteel aan een demowebsite.

Het MACROBEL project (UGent-Vincx, DvZ en VLIZ) is erop gericht bij te dragen tot een efficiënter gebruik van macrobenthos gegevens naar het beleid toe. Hiertoe wordt o.a. een atlas van het macrobenthos van Belgische mariene wateren ontwikkeld. Tegen eind november 2003 zal een demoversie klaar zijn, die dan in 2004 kan gepubliceerd worden met extra middelen van DWTC. Daarnaast is er een mooie website in volle ontwikkeling.

11) Onderzoeksfaciliteiten: Zeeleeuw en serres

Inzake monitoring zal BMM vanaf 2004 deelnemen aan de standaard monitoring route van het VLIZ, in de figuur van Patrick Roose.

Het programma Zeeleeuw 2004 is aardig aan het vollopen. VLIZ plant ook de aankoop van twee nieuwe toestellen voor gebruik aan boord van de Zeeleeuw. Het gaat om PAR sensoren en om een dieptemeter voor gesleepte netten. Jan Mees checkt of pingers zijn voorzien om de dure apparatuur bij verlies op de zeebodem gemakkelijker terug te vinden.

Jan Mees schetst verder ook de initiatieven door VLIZ genomen of ondersteund inzake de Spuikom te Oostende (gebiedsvisie, website, monitoring, 'Spuikomwachter', onderzoek). Frank Redant meldt dat hij nogal wat oud illustratiemateriaal heeft van de Spuikom, dat door VLIZ mag worden ingescand.

12) Nieuws i.v.m. website, datacentrum en mediatheek

Gezien het gevorderde uur wordt dit punt niet in detail behandeld en doorgeschoven naar volgende vergadering. Wel wordt een oproep gedaan aan alle leden van de Wetenschappelijke Commissie om input te doen aan het 'Onze Kust' gedeelte van de VLIZ website. Deze nieuwe webpagina's willen via een eenvoudig en toegankelijk vraag/antwoord concept de geïnteresseerde zoeker enthousiasmeren voor het marien-wetenschappelijk onderzoek.

13) Beknopt overzicht voorbije en geplande activiteiten

Als eerste spin-off van de komst van het IODE Project office naar Oostende werden reeds twee meetings georganiseerd door VLIZ:

- (1) een Planning and Review meeting van het ODIN-Africa project (Brussel: 8-10 september 2003)
- (2) 15-18 september 2003, Oostende: The First Session of the JCOMM/IODE Expert Team on Data Management Practices (JCOMM/IODE ETDMP).

Verder loopt momenteel een e-conferentie in het kader van het MARBENA-project rond het thema 'Genetische biodiversiteit in mariene ecosystemen' (6-17 oktober 2003).

Op 9 oktober 2003 organiseerden VLIZ, het coördinatiepunt ICZM en KIMO de eerste Belgisch/Nederlandse KIMO studiedag te Brugge. KIMO is een internationale milieuorganisatie van en voor kustgemeentes. Met een 75-tal inschrijvingen en actieve discussie konden de organisatoren tevreden zijn met het bereikte resultaat.

Begin november (3-5) vindt nog een meeting van de Benthos Ecology werkgroep van ICES plaats te Oostende, gehost door VLIZ.

UNESCO gaf VLIZ de opdracht in oktober 2003 een EURASLIC-meeting (European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres') te organiseren samen met de Baltische Staten.

De jaarlijkse Jongerencontactdag Mariene Wetenschappen zal in 2004 plaatsgrijpen op vrijdag 5 maart.

Eind november (21-23 november) coorganiseert VLIZ, samen met het IAP, de provincie West-Vlaanderen en de VUB, een internationaal colloquium over maritieme archeologie te Oostende/Walraversijde.

Van 17-19 maart 2004 zal in het Provinciaal Hof te Brugge een kick-off meeting plaatsvinden van het Europese MARBEF project (zie 10.1).

Tenslotte verleent het VLIZ zijn steun aan het uittekenen van twee tentoonstellingen:

- (1) tentoonstelling Oostende-Banyul (Gambia) in het kader van de stedenband van beide steden (met focus op visserij en leven in zee)
- (2) tentoonstelling over de effecten van de Tricolor ramp: initiatief van natuurcentrum 'Het Zwin'

14) Beknopt overzicht nieuwe publicaties

Jan Seys schetst in het kort de recent verschenen en geplande publicaties van het VLIZ:

- (1) VLIZ Nieuwsbrief: nr. 8 verschenen net voor de zomer (o.a. zandwinning, Schockaert, interview met Mony Jaspers); nr. 9 in voorbereiding (o.a. dossier Scheldesamenwerkingen, Sorgeloos, interview Carlo Heip)
- (2) Grote Rede: nr. 8 verschenen in augustus (o.a. Wat mag/mag niet op het strand; Economisch belang Vlaamse havens; Afvalcampagne kust; Strandreiniging); nr. 9 is gepland vóór het einde van het jaar (Duurzaam kustbeheer: een enquête; Kabeljauw een stand van zaken; Kabeljauw een mening van experts)

- (3) Folders AMINAL-Natuur: voor de natuurgebieden Kleiputten Heist en Vuurtorenweiden/Sashul werd door het VLIZ een informatieve folder samengesteld in opdracht van AMINAL-Natuur; de folders incl. vertalingen zijn opgeleverd
- (4) VLIZINE: o.a. dankzij een eervolle vermelding in de Nederlandse Kustmail hebben nogal wat extra-abonnees zich aangemeld voor de VLIZINE en de Grote Rede
- (5) De aanmaak van een veredelde kleurbrochure over de morfologie van stranden – een soort veldgids van patronen en grotere structuren op het strand – is in ontwikkeling. T.g.v. gezondheidsproblemen van de auteur, prof. em. Guy De Moor, is enige vertraging in het schema opgedoken. Een eerste draft wordt verwacht begin 2004.
- (6) In het kader van een communicatiecampagne van het coördinatiepunt ICZM (waarin VLIZ participeert) werd input gegeven aan de ontwikkeling van een prentkaartenreeks en een brochure.
- (7) VLIZ is ook actief op het vlak van informatievoorziening rond de Schelde, via de huisvesting van het Scheldefonds en het Vlaamse luik van het Schelde InformatieCentrum. Zo wordt momenteel hard gewerkt aan de aanmaak van een Scheldekrant.
- (8) In het kader van het OMES project finaliseerde VLIZ zijn studie naar de zijdelingse belasting van de Zeeschelde en werd het eindrapport opgeleverd. Jan Mees checkt of het document digitaal beschikbaar is.

15)Varia

De volgende vergadering van de Wetenschappelijke Commissie (met eindejaarsdrink en demonstraties datacentrum) gaat door in VLIZ/Oostende op:

- donderdag 11 december